

«Επιχειρηματικότητα και Παραγωγική Δυναμική στους
Δημιουργικούς Κλάδους
στο Πλαίσιο ενός Σχεδίου Ευφυούς Ανάπτυξης»

Γιάννης Καλογήρου, Καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος του
Επιστημονικού Συμβουλίου του ΕΚΤ

Διεθνές Συνέδριο «Creativity: Καινοτόμες, ανοικτές και
οικονομικά βιώσιμες δομές δημιουργικής παραγωγής»,
Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Αμφιθέατρο ΕΙΕ, Αθήνα, 30
Σεπτεμβρίου 2013

Περίγραμμα

- Πως ορίζονται οι δημιουργικοί κλάδοι και πως αναδεικνύονται στο επίκεντρο της σύγχρονης ακαδημαϊκής έρευνας και της δημόσιας πολιτικής;
- Μια ερευνητική ατζέντα για την Ευρώπη
- Οι πυλώνες ενός σχεδίου παραγωγικής ανασυγκρότησης για την έξοδο από την κρίση με επίκεντρο την αξιοποίηση της γνώσης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας.
- Μπορούν οι δημιουργικοί κλάδοι να συνεισφέρουν και πως;

Αφετηριακή παρατήρηση

- Ορισμένες έννοιες όπως η **γνώση**, η **δημιουργικότητα**, η **καινοτομία** είναι συνυφασμένες με τις ανθρώπινες δραστηριότητες και τις ανθρώπινες κοινωνίες από την αρχαιότητα.
- Όμως, τόσο η **επιστημονική διερεύνησή** τους όσο και κυρίως η **ανάδειξή** τους στο **επίκεντρο της δημόσιας πολιτικής** είναι νεότερο φαινόμενο.
- Παλαιό κρασί σε νέο μπουκάλι?

Δημιουργικοί και πολιτισμικοί κλάδοι (Creative and Cultural Industries/ CCI): Στο επίκεντρο του **ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος** και της **δημόσιας πολιτικής**

- **Richard Caves** in his pioneering book (Creative Industries: Contracts between Art and Commerce, Harvard University Press, **2000**)
 - “The organization of the “creative industries” ... has received surprisingly **little attention** from economists”
 - Why?
 - Creative Industries= “**Frivolous activities**” (ελαφρειές/ ασήμαντες) έναντι των “**serious industries**” (steel, pharmaceuticals and computer chips).
 - He wanted to study the “creative industries” for two decades, but had been put off **for fear of damaging his standing**. He had postponed the study to a time “when my reputation for professional seriousness could more comfortably be placed at risk” .

Richard Florida

- Richard Florida

- The Rise of Creative class and how is transforming Work, Leisure, Community, and Everyday Life, 2002, Highly influential but controversial work.
- Cities and Creative Class (2004)
- The Flight of Creative Class (2007)

Florida and Tignali, Europe in the Creative Age (Demos, 2004), Η στρατηγική της οικονομικής μεγέθυνσης που στηρίζεται στα 3Ts (Technology, Talent, Tolerance)

Η σπουδή των CCIs γίνεται πολύ δημοφιλής ενασχόληση, αν και διάφορες σημαντικές μελέτες για τους κλάδους της πληροφορίας και της γνώσης, την καινοτομία (Freeman κ.α.), τη δημιουργικότητα, την κουλτούρα και τους CCIs είχαν προηγηθεί των μελετών του Caves και του Florida.

«Knowledge Industries»

- Το 1962, ο **Fritz Machlup** (1902-1983) στο θεμελιώδες έργο του *The Production and Distribution of Knowledge* εκτίμησε ότι ήδη το **30%** του εργατικού δυναμικού στις ΗΠΑ απασχολείτο σε θέσεις εργασίας που συνδέονταν κυρίως με την **παραγωγή και διακίνηση της πληροφορίας**.
- Ο Machlup ήταν ένας αυστριακός οικονομολόγος που μετανάστευσε στις ΗΠΑ το 1933 και έκανε ακαδημαϊκή καριέρα σε διάφορα Πανεπιστήμια (Buffalo, John Hopkins, Princeton και NYU), ενώ διετέλεσε Πρόεδρος του American Economic Association (Αμερικανική Οικονομική Επιστημονική Εταιρεία) το 1966. Ήταν από τους πρώτους οικονομικούς αναλυτές που εξέτασε τη **γνώση** και ως **οικονομικό πόρο**.

Ευρύς ορισμός του Machlup

- Research, Development, Design and education of all kinds
- Printing, publishing, scientific libraries, testing laboratories, design and drawing offices, general statistical services, resource survey organizations,
- Radio, television and other communication industries
- Computers and information machines of all types
- Professional services concerned with analysing and displaying information.
- Entertainment.

Ενδιαφέρον σε επίπεδο δημόσιας πολιτικής στην Ευρώπη

Αναγνώριση της οικονομικής και κοινωνικής συνεισφοράς του πολιτισμού, της δημιουργικότητας και των CCIs:

- EWG (European expert Working Group) για τη μεγιστοποίηση του δυναμικού των CCIs
- UK, Creative Industries Task Force (1997) → actions to move the creative industries from the margins to the mainstream of the UK economy.
 - Ίδρυση του νέου υπουργείου DCMS (Department for Culture Media and Sport)
 - Creative Industries Mapping Document (1998)
 - “Creative Britain: New Talents for a New Economy” (2008)

Ενδιαφέρον σε επίπεδο δημόσιας πολιτικής στην Ευρώπη (...συνεχ...): Άλλες εθνικές πρωτοβουλίες

- “Creative Estonia”
- Finland’s “Development Programme for Business Growth and Internationalization in the Creative Industries (2007-2013)”
- “KreaNord” for the Creative Industries in the Nordic Countries
- “Creative Value-Dutch policy on Culture & Economy” (The Netherlands)
- Spain’s “Plan de Fomento de las Industrias Culturales”.
- Italy’s (2009), “White Paper on Creativity”

Μια ευρωπαϊκή ατζέντα για την έρευνα των CCI

- Ορισμοί (τι περιλαμβάνεται), Χαρτογράφηση, δεδομένα και προσεγγίσεις για την καλύτερη κατανόησή τους. Δημιουργικές δραστηριότητες και θέσεις εργασίας και στους μη δημιουργικούς κλάδους
- Σχέση δημιουργικότητας, design, καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας. Η επίδραση της χρήσης των ΤΠΕ, του 3D printing κ.α.
- Επιχειρηματίες, επιχειρηματικότητα και παραγωγική δυναμική: διαφορές και ομοιότητες με άλλους τύπους επιχειρηματικότητας.
- Ψηφιακά οικοσυστήματα, ψηφιακά δημιουργήματα και ψηφιακό περιεχόμενο: αλλαγές στην παραγωγή, διανομή και κατανάλωση
- Διαχείριση δικαιωμάτων προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας που αναφέρονται στον πολιτισμό και τη δημιουργικότητα.
- Δημόσιες πολιτικές για την υποστήριξη της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στους CCI.

Τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων στους CCI

- Μεγάλη ετερογένεια: Από αυτοαπασχολούμενους (στη Βρετανία έως το 1/3) καλλιτέχνες, solo business, micro enterprises έως μεγάλες παγκόσμιας εμβέλειας οργανωμένες επιχειρήσεις.
- Το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό είναι micro enterprises (πολύ μικρές έως 4 απασχολούμενους).
- Οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις είναι περίπου το 1%.
- Απουσία ενδιάμεσου μεγέθους επιχειρήσεων (the missing middle).
- Μη συμβατικές α-τυπικές μορφές εργασίας (part-time work, freelancing, temporary contracts) σε πολλές περιπτώσεις επισφαλές εργασιακό καθεστώς.
- Διττός ρόλος ως καλλιτέχνης και ως επιχειρηματίας (συνδυασμός δεξιοτήτων).
- Υψηλό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων.
- Ειδικά στην οικονομία των εφαρμογών και του περιεχομένου (app economy) είσοδος στη διεθνή αγορά μέσω παγκοσμίων δικτύων καινοτομίας (το παράδειγμα των εταιρειών κινητών εφαρμογών στην Ελλάδα).

Ένα ελληνικό σχέδιο παραγωγικής ανασυγκρότησης ευφυούς ανάπτυξης

Τέσσερις πυλώνες:

- α) Το σύστημα Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Διάχυσης της Τεχνολογίας
- β) Το οικοσύστημα της καινοτόμου επιχειρηματικότητας
- γ) Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Εκπαίδευση και δημιουργικότητα.
- δ) η συγκρότηση ενός ευφυούς και με επιχειρησιακές λειτουργίες κράτους

Και η λειτουργική αξιοποίηση παντού και για όλους του «αναπτυξιακού κοιτάσματος» των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Η συμμετοχή και η δυναμική των CCIIs σε ένα τέτοιο εγχείρημα

- Οι δημιουργικοί κλάδοι και ο τομέας του πολιτισμού (CCIIs) μπορούν να έχουν σημαντική συνεισφορά στην Ελλάδα.
- Πολλές πρωτοβουλίες νέων.
- Ιδιαίτερη συμβολή στην ανασυγκρότηση των πόλεων.